

RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ
BOHOSLOVECKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Program

a abstrakty príspevkov

Medzinárodná vedecká
konferencia

12. - 13. november 2025

Nitra

v rámci projektu APVV-23-050

**LEGITIMIZÁCIA A DEESKALÁCIA VOJEN
A OZBROJENÝCH KONFLIKTOV
Z TEOLOGICKEJ, CIRKEVNO-HISTORICKEJ
A PRÁVNEJ PERSPEKTÍVY**

***Legitimizovanie a deeskalácia vojen a ozbrojených
konfliktov z teologickej, cirkevno-historickej a
právnej perspektívy***

**Program a abstrakty príspevkov
z medzinárodnej vedeckej konferencie
v Nitre konanej 12. – 13. novembra 2025
v rámci projektu APVV-23-0509**

***Paradigmatická zmena v chápaní vojny a ozbrojených konfliktov
z teologicko-historickej a právnej perspektívy (2024-2028)***

Recenzenti:

prof. Róbert Lapko, Th.D et PhD.

doc. JUDr. Martin Gregor, PhD.

Editor:

doc. ThDr. Ing. Jozef Jančovič, PhD.

Bratislava 2025

© Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity
Komenského v Bratislave, 2025

ISBN 978–80–69194–00–7

Organizátori konferencie

Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity
Komenského v Bratislave

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Vedeckí garanti:

prof. ThDr. Pavol Farkaš, PhD.

doc. Mgr. Liudmyla Golovko, PhD.

prof. Dr. phil. Emília Hrabovec

doc. ThDr. Ing. Jozef Jančovič, PhD.

doc. ThDr. Tibor Reimer, PhD.

doc. SSDr. Blažej Štrba, PhD.

doc. ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.

JUDr. Lukáš Mareček, PhD.

Program konferencie

organizovanou RKCMBF a PraF UK v Bratislave

12.-13. novembra 2025 v Nitre, Kňazskom seminári sv. Gorazda

12. november 2025

17:00-17:30 Registrácia

17:30 Otvorenie

- Hudobný vstup (*Schola cantorum*)
- Príhovory – dekan RKCMBF UK doc. Jozef Jančovič, PhD.
hlavný riešiteľ APVV;
– apoštolský nuncius Mons. Nicola Girasoli;
– prorektor UK doc. Jozef Tancer, PhD.
- Hudobný vstup (*Schola cantorum*)

18:00 *Lectio magistralis* s diskusiou **Vojny v Biblii a na starovekom Blízkom Východe: Ako sa Boh na to môže dívať a mlčať?** prof. Peter Dubovský, PIB (Vatikán)

19:00 Návšteva Nitrianskej diecéznej knižnice

19:30 Slávnostná večera (*menšia jedáleň*)

13. november 2025

7:00 Svätá omša (*Katedrála sv. Emeráma v Nitre*)

8:00 Raňajky (*jedáleň seminára*)

HLAVNÁ SEKCIA – Aula (moderuje prof. E. Hrabovec)

9:00 Il diritto alla resistenza come giustificazione teologica a giuridica della Guerra civile spagnola (1936-1939); Antón M. Pazos, PhD. PhD. (Španielsko)

9:30 Contemporary Issues Relating to the Functioning of the Special Tribunal for the Crime of Aggression against Other Institutions of International Criminal Justice in the Context of Addressing International Crimes Committed against Ukraine; Dr. Oleksandr Bazov (Ukrajina)

10:00 online Evoluzione storico-teologica del concetto di pace giusta; Ecc.za Mons. Alfonso V. Amarante, PUL (Vatikán)

10:30-11:00 Prestávka

PARALELNÉ SEKcie

Aula (moderuje JUDr. L. Mareček)

11:00 The emergence of *Jus belli* – a legal history overview;

Dr. H. Tripp, LL.M. (Rakúsko)

11:25 The problémy of preventive self-defense in Alberico Gentili's work „De iure belli libri tres“; prof. R. Nemec, PhD.

11:50 International legal regulation of environmental protection during armed conflicts; doc. L. Golovko, PhD.

12:15 Appropriation and Subversion of Greek and Egyptian Religious Tenets in the Battle Description in Ezekiel's Exagoge; doc. J. Tiňo, PhD.

Miestnosť za aulou (moderuje doc. B. Štrba)

11:00 Bolo dobytie Kanaánu genocídou? Interpretácia vybraných konštruktívnych prvkov v starozákonných textoch o vojne; doc. J. Jančovič, PhD.

11:25 Kapitulovať či nekapitulovať, to je otázka. Defenzívna vojna a jej legitímnosť v Knihe Judita; SSDr. M. Korytiaková

11:50 Legitimizovanie vojen a násilia ako cesta k totalite; Mgr. S. Cibik, PhD.

12:15 Morálno-právna dilema pri legitimizácii retribúcie po Druhej svetovej vojne; prof. J. Svák, DrSc.

12:45 – 14:00 Slávnostný obed (*menšia jedáleň*)

PARALELNÉ SEKcie

Aula (moderuje doc. T. Reimer)

14:00 List svätého Augustína Honorátovi Epist. 228 o tom, či, prečo a za akých okolností môžu klerici opustiť obliehané sídlo, ak sú v ňom ešte ich spoluobčania. Analýza a perspektívy; doc. R. Horka, PhD.

14:25 Vnútrotný zdroj násilia v teórii Reného Girarda; prof. G. Braunsteiner, PhD.

14:50 Paradigmatická zmena: od fenoménu vojny k fenoménu pokoja; doc. M. Vivoda, PhD.

15:15 Kultúra mieru ako budúcnosť pre pokrok národov. Pohľady na etiku piateho prikázania s prihliadnutím na situáciu krajín Strednej Európy; prof. I.-M.V. Szaniszló OP, PhD. (Vatikán).

Miestnosť za aulou (moderuje prof. P. Farkaš)

14:00 Hroziaca vnútroizraelská vojna a jej deeskalácia: motív vojny v Joz 22 v literárnom kontexte Knihy Jozue; doc. B. Štrba, PhD.

14:25 Prepojenie fenoménu hybridnej vojny a ľudskej dôstojnosti v kontexte novodobých vojnových konfliktov; doc. R. Lojan, PhD.

14:50 *Jus in bello* a smrtiace autonómne zbraňové systémy. Etické dilema modernej vojenskej technológie; doc. V. Thurzo, PhD.

15:15 Etika a dynamika využívania systémov AI v súčasných ozbrojených konfliktoch; Ing. P. Šantavý, PhD.

15:40 – 16:00 Prestávka

PARALELNÉ SEKcie

Aula (moderuje SSDr. M. Korytiaková)

16:00 K Špeciálnemu tribunálu pre zločin agresie proti Ukrajine; JUDr. L. Mareček, PhD.

16:25 Pokání, pravda a státní imunita jako překážky i předpoklady smíření; Mgr. E. Šmakalová, PhD. (Česko)

16:50 „Křížová výprava lásky“ v prospech obětí vojny a mieru. Charitatívna diplomacia Pia XII. v povojnových rokoch 1945 – 1950; Prof. Dr. phil. E. Hrabovec

17:15 Interpretácia dvoch mečov v Evanjeliu podľa Lukáša 22,35–38; prof. P. Farkaš, PhD.

Miestnosť za aulou (moderuje doc. R. Horka)

16:00 Budovanie trvalého mieru prostredníctvom ľudských práv a výchovy k nim. Maritainova inšpirácia pre súčasnosť; doc. O. Gavendová

16:25 Výchova k mieru v školskom prostredí: teoretické východiská, praktické výzvy a návrhy pre prax, doc. T. Reimer, PhD.

16:50 Teologické napätie medzi obetou a poslušnosťou kráľa v kontexte vojny v 1 Sam 13; Mgr. F. Majdán

17:15 Confronto con la “cultura dello scarto” come via di prevenzione dell’escalation dell’odio e della violenza nel magistero di papa Francesco, doc. K. Trebski; PhD. (Taliansko)

17:45 Ukončenie konferencie (*Aula*)

Conference Programme

International scientific conference organized by Faculty of Roman Catholic Theology of Cyril and Methodius and Faculty of Law of Comenius University in Bratislava

Legitimization and de-escalation of wars and armed conflicts from a theological, church-historical, and legal perspective

Venue: Nitra, November 12-13, 2025, St. Gorazd Seminary

November 12, 2025

5:00-5:30 p.m. Registration

5:30 p.m. Opening

Musical introduction (*Schola cantorum*)

Speeches:

Dean of RKCMBF UK doc. Jozef Jančovič, principal investigator of APVV

Apostolic Nuncio to Slovakia Mons. Nicola Girasoli

Vice-Rector of UK for International Relations doc. Jozef Tancer

Musical introduction (*Schola cantorum*)

6:00 p.m. – 6:45 p.m. *Lectio magistralis* with discussion: **Wars in the Bible and in the Ancient Near East: How can God watch this and remain silent?** Prof. Peter Dubovský, PBI (Vatican)

7:00 p.m. Visit to the Nitra Diocesan Library

7:30 p.m. Dinner (small dining room of the seminary)

November 13, 2025

7:00 Holy Mass in St. Emeram's Cathedral in Nitra

8:00 Breakfast in the Seminary dining room

9:00 – 10:30 Main section, Seminary Auditorium

(moderated by Prof. E. Hrabovec):

- 9:00 The Right to Resistance as a Theological and Legal Justification for the Spanish Civil War (1936-1939), Antón M. Pazos, PhD. (Spain)
- 9:30 Contemporary Issues Relating to the Functioning of the Special Tribunal for the Crime of Aggression against Other Institutions of International Criminal Justice in the Context of Addressing International Crimes Committed against Ukraine, Dr. Oleksandr Bazov (Ukraine)
- 10:00 online Historical-Theological Evolution of the Concept of Just Peace, His Excellency Monsignor Alfonso V. Amarante, PUL (Vatican)

10:30-11:00 Coffee Break

11:00 –12:40 Parallel sessions

Auditorium (moderated by JUDr. L. Mareček)

11:00 The emergence of *Jus belli* – a legal history overview, Dr. H. Tripp, LL.M. (Austria)

11:25 The problem of preventive self-defense in Alberico Gentili's work "De iure belli libri tres", prof. PhDr. R. Nemec, PhD.

11:50 International legal regulation of environmental protection during armed conflicts, doc. L. Golovko, PhD.

12:15 Appropriation and Subversion of Greek and Egyptian Religious Tenets in the Battle Description in Ezekiel's *Exagoge*, doc. J. Tiňo

Room behind the auditorium (moderated by doc. B. Štrba)

11:00 Was the Conquest of Canaan Genocide? Interpretation of Selected Constructive Elements in Old Testament Texts on War, doc. J. Jančovič, PhD.

11:25 To surrender or not to surrender, that is the question. Defensive war and its legitimacy in the Book of Judith, SSDr. M. Korytiaková

11:50 Legitimizing war and violence as a path to totalitarianism, Mgr. S. Cibik, PhD.

12:15 Moral and legal dilemma in legitimizing retribution after World War II, Prof. JUDr. J. Svák, DrSc.

12:45-13:45 *Lunch in small dining room of the Seminary*

14:00 – 17:40 Parallel sections

Auditorium (moderated by doc. T. Reimer)

14:00 St. Augustine's letter to Honoratus Epist. 228 on whether, why, and under what circumstances clerics may leave a besieged residence if their fellow citizens are still there. Analysis and perspectives, doc. R. Horka, PhD.

14:25 The internal source of violence in René Girard's theory, prof. Dr. G. Braunsteiner,

14:50 Paradigmatic change: from the phenomenon of war to the phenomenon of peace, doc. M. Vivoda, PhD.

15:15 The culture of peace as the future for the progress of nations. Perspectives on the ethics of the fifth commandment regarding the situation in Central European countries, Prof. I.-M. Szaniszló OP (Vatican).

Room behind the auditorium (moderated by prof. P. Farkaš)

14:00 The threat of intra-Israeli war and its de-escalation: the motif of war in Joshua 22 in the literary context of the Book of Joshua, doc. B. Štrba, PhD.

14:25 The connection between the phenomenon of hybrid warfare and human dignity in the context of modern military conflicts, doc. R. Lojan, PhD.

14:50 *Ius in bello* and lethal autonomous weapon systems. The ethical dilemma of modern military technology, doc. V. Thurzo, PhD.

15:15 Ethics and dynamics of the use of AI systems in current armed conflicts, ThLic. Ing. P. Šantavý, PhD.

Coffee Break 3:40-4:00 p.m.

Auditorium (moderated by SSDr. M. Korytiaková)

16:00 On the Special Tribunal for the Crime of Aggression against Ukraine, JUDr. L. Mareček, PhD.

16:25 Repentance, truth, and state immunity as obstacles and prerequisites for reconciliation, Mgr. E. Šmakalová, PhD. (Czechia)

16:50 "Crusade of Love" for the benefit of war victims and peace. Charitable diplomacy of Pius XII in the post-war years 1945–1950, Prof. Dr. phil. E. Hrabovec

17:15 Interpretation of the two swords in the Gospel according to Luke 22:35–38, Prof. P. Farkaš, PhD.

Room behind the auditorium (moderated by doc. R. Horka)

16:00 Building lasting peace through human rights and education about them. Maritain's inspiration for the present, Doc. O. Gavendová, PhD.

16:25 Education for peace in the school environment: theoretical foundations, practical challenges, and suggestions for practice, Doc. T. Reimer, PhD.

16:50 Theological tension between sacrifice and obedience of the king in the context of war in 1 Sam 13, Mgr. F. Majdán

17:15 Confronting the "culture of waste" to prevent the escalation of hatred and violence in the teachings of Pope Francis, doc. K. Trebski, PhD. (Italy)

17:45 Conclusion of the conference in the Auditorium

Úvod

Vojny sú závažným zlyhaním jednotlivcov i spoločností, najmä v prípade genocíd, útočných a totálnych vojen, unáhlených vojenských intervencií i lokálnych ozbrojených konfliktov. Sami sme sa stali svedkami dlhotrvajúcich ozbrojených konfliktov a hybridných vojen na Ukrajine a v Gaze. S priamymi dôsledkami agresie na Ukrajine sú v posledných mesiacoch konfrontované aj okolité krajiny NATO. Sme presvedčení, že hlbšie poznanie procesov legitimizovania takýchto vojen odhaľuje ich hrozivú povahu a neprípustnosť. V dôsledku nástupu plnoformátových vojen a enormne deštruktívnych vojenských technológií, ale i prehodnocovaním spravodlivej vojny od druhej polovice 20. stor. novodobé magistérium Katolíckej cirkvi pripúšťa legitímnu obranu. Zároveň aj diplomatické aktivity vedúce ku deeskalácii ozbrojených konfliktov sa stávajú príkazom súčasných čias. Aj dnes sa verifikuje staroveká téza *pax optima rerum* (Silius Italicus, *Punica* 11,595). Náš riešiteľský tím projektu APVV-23-0509 *Paradigmatická zmena v chápaní vojny a ozbrojených konfliktov z teologicko-historickej a právnej perspektívy* (2024-2028) sa po úvodných študijno-publikačných a konferenčných aktivitách stretol v Bratislave v decembri 2024 na workshope zameranom na *Príčiny a dôsledky vojen a ozbrojených konfliktov*, ktorý spadal do projektovej fázy 1 (1. 7.2024 - 30. 4.2025) ponúkol vstupné analýzy o vojne a jej paradigmatickú zmenu vnímania prostredníctvom skúmanie teologických zdrojov (*loci theologici*) a legislatívnych prameňov (*loci iuridici*). Vo svojich príspevkoch a v plodnej diskusii sa riešitelia z rôznych teologických a právnických disciplín zaoberali analýzou príčin vojenských konfliktov a ich dôsledkov. Pripravovaný zborník čoskoro prinesie úvodné analýzy a interdisciplinárne prieniky. V rámci projektovej fázy 2 (1. 5. 2024 - 30. 6. 2026) bola navrhnutá medzinárodná vedecká konferencia s cieľom umožniť diskusiu odborníkov humanitných a spoločenskovedných odborov v otázke legitimizovania a deeskalácie vojen a ozbrojených konfliktov. Konferencia si kladie za cieľ skúmať nielen posuny percepcie konceptu spravodlivej vojny ale i spôsoby legitimizovania starovekých, minulých, či súčasných vojen, ich *ius ad bellum*, *ius in bello* ako sú zachytené v biblických, patristických, teologických, cirkevno-historických a aj v právnych prameňoch a justičných procesoch. Hlbšie chápanie

legitimizácie vojen či predstierania ich oprávnenosti ako aj poznanie nadmieru problematickej technologickej úrovne súčasných vojen prispieva k formulovaniu eticko-právnych postojov a princípov k ozbrojeným konfliktom a k tvorbe spravodlivého mieru. Z metodologického hľadiska využívajú riešitelia a aktívni účastníci konferencie vo svojich špecificky zvolených príspevkoch s ohľadom na tému konferencie analyticko-deskriptívne postupy. Ide tu bližšie o exegetické metódy v závislosti od bádania pramenných textov, či už sa to týka biblických či patristických prameňov alebo o analyzovanie filozoficky zameraných textov či o bádanie historických vojnových ukrutností, ktoré do určitej miery ožívajú cez historické skúmanie archívnych prameňov a ich interpretáciu v politicko-spoločenskom kontexte. Pri interdisciplinárne nastavenom projekte ako je ten náš a pri skúmaní paradigmatickej zmeny vojny a ozbrojených konfliktov a formulovaní legitimačných výpovedí ale aj eliminačných postojov k vojne a násiliu sa vyžaduje aj určitý tematický prienik pri jasnom ohraničení disciplín a vzájomný dialóg medzi nimi. Postranným cieľom medzinárodného podujatia je prejsť od tradičného lineárneho prístupu k téme s ohľadom na kauzalitu k transverzálnemu, ktorý ide naprieč komplexom poznatkov jednotlivých vied a disciplín. Práve kritérium transverzálnosti¹ v bádani vojen z našej zvolenej perspektívy umožňuje, že sa série príčin a účinkov, predpokladov a dôsledkov pohybujú vertikálnymi, horizontálnymi i diagonálnymi usporiadaniami a zasadeniami v čase aj priestore, a tým pádom sa nemusia nutne vzťahovať len na kauzálne vzťahy. Nazdávame sa, že na interpretácii založené výskumné perspektívy zadane v názve projektu, ktoré zdieľajú spoločné premisy, môžu plodne prepojiť diverzifikované oblasti poznania aktuálne horúcej témy vojny, ozbrojených konfliktov a odhalením pomôcť k ich eliminácii. Nech nám v tom pomáha aj sám najvyšší Pán, ktorý potláča a ukončuje vojny (porov. Ex 15,3 /LXX/; Jdt 16,2).

Jozef Jančovič
zodpovedný riešiteľ projektu

¹ Jung, H. Y.: *Transversal Rationality and Intercultural Texts: Essays in Phenomenology and Comparative Philosophy*. Athens: Ohio University Press 2011,

Abstrakty príspevkov prednášateľov

(v abecednom poradí ich priezvisk)

Evoluzione storico-teologica del concetto di pace giusta

Ecc.za Mons. Alfonso V. Amarante, C.SS.R, Retore Magnifico, Pontificia
Università Lateranense

Abstrakt: In questo intervento si analizza l'evoluzione storica e teologica del concetto di "pace giusta". Spesso si contrappongono l'Antico Testamento percepito come dominato dalla violenza e il Nuovo Testamento come trionfo della non violenza e della pace. In verità nella Bibbia è presente un desiderio profondo di pace. Il quadro di fondo del pensare e del vivere degli uomini della Bibbia è quello della giustizia. La teologia cristiana ritiene la pace un progetto nuovo, basato sui rapporti interumani. La teologia della pace parte dal presupposto che l'altro non è alieno, ma è parte di me stesso. Ciascuno è dunque responsabile dell'altro. Questa teologia offre una prospettiva concreta all'azione della Chiesa nel mondo.

Il contributo della Chiesa cattolica si è evoluto: partendo da Giovanni XXIII e la sua enciclica *Pacem in terris* (1963) con l'accento sul dialogo tra i popoli e sul rispetto delle singole identità, come presupposto necessario per il confronto, fino al magistero di papa Francesco che ha come punto fermo il vincolo soprannaturale di fraternità che lega tutti gli esseri umani. L'antidoto alla sopraffazione è la presa di coscienza della relazionalità umana. Una "pace giusta" non è una verità assoluta, ma è quella che riconosce i diritti dell'altro.

(Historicko-teologický vývoj pojmu spravodlivého mieru: V tomto príspevku sa analyzuje historický a teologický vývoj pojmu „spravodlivý mier“. Starý zákon, vnímaný ako ovládaný násilím, sa často stavia do protikladu k Novému zákonu ako triumfu nenásilia a mieru. V skutočnosti je v Biblii prítomná hlboká túžba po mieri. Základným rámcom myslenia a života ľudí v Biblii je spravodlivosť. Kresťanská teológia považuje mier za nový projekt založený na medziľudských vzťahoch. Teológia mieru vychádza z predpokladu, že druhý nie je cudzí, ale je súčasťou mňa

samého. Každý je teda zodpovedný za druhého. Táto teológia ponúka konkrétnu perspektívu pre činnosť Cirkvi vo svete. Prínos katolíckej cirkvi sa vyvíjal: od Jána XXIII. a jeho encykliky *Pacem in terris* (1963) s dôrazom na dialóg medzi národmi a rešpektovanie individuálnej identity ako nevyhnutného predpokladu pre konfrontáciu, až po učenie pápeža Františka, ktorého základným bodom je nadprirodzené puto bratstva, ktoré spája všetkých ľudí. Protiútokom proti útlaku je uvedomenie si ľudskej vzťahovosti. „Spravodlivý mier“ nie je absolútnou pravdou, ale je to mier, ktorý uznáva práva druhého).

Contemporary Issues Relating to the Functioning of the Special Tribunal for the Crime of Aggression against Other Institutions of International Criminal Justice in the Context of Addressing International Crimes Committed against Ukraine

Oleksandr Bazov, Doctor of Laws, Judge (Charkov, Ukraine).

Abstract: This paper examines the legal and institutional foundations for establishing the Special Tribunal for the Crime of Aggression against Ukraine as a crucial part of the international criminal justice system. It highlights that both state and individual responsibility under international law are essential to maintaining peace and order, particularly regarding violations of Article 2(4) of the UN Charter, which prohibits aggression except in self-defence or under Security Council authorization. In response to Russia's aggression against Ukraine, international organizations have adopted several accountability measures. UN General Assembly Resolutions A/RES/ES-11/6 (2023) and A/RES/79/184 (2024) condemned the invasion, urged justice for victims, and supported reparations. The Council of Europe's Enlarged Partial Agreement on the Register of Damage (May 2023) advanced the creation of a compensation mechanism. As the ICC cannot prosecute aggression due to jurisdictional limits, Ukraine and the Council of Europe established the Special Tribunal in 2025 under the "Strasbourg model." This innovative framework, featuring Chambers, a Prosecutor's Office, and a Registry, provides an effective mechanism for prosecuting those most responsible for the crime of aggression against Ukraine.

(SúčasnÉ otázky týkajúce sa fungovania osobitného tribunálu pre zločiny agresie voči iným inštitúciám medzinárodného trestného súdnictva v kontexte riešenia medzinárodných zločinov spáchaných voči Ukrajine: Tento príspevok skúma právne a inštitucionálne základy pre zriadenie Špeciálneho tribunálu pre zločiny agresie proti Ukrajine ako kľúčovej súčasti medzinárodného systému trestného súdnictva. Zdôrazňuje, že zodpovednosť štátu aj jednotlivca podľa medzinárodného práva je nevyhnutná pre udržanie mieru a poriadku, najmä pokiaľ ide o porušenie článku 2 ods. 4 Charty OSN, ktorý zakazuje agresiu s výnimkou sebaobrany alebo na základe povolenia Bezpečnostnej rady. V reakcii na agresiu Ruska proti Ukrajine prijali medzinárodné organizácie viacero opatrení na zabezpečenie zodpovednosti. Rezolúcie Valného zhromaždenia OSN A/RES/ES-11/6 (2023) a A/RES/79/184 (2024) odsúdili inváziu, vyzvali na spravodlivosť pre obeť a podporili odškodnenie. Rozšírená čiastočná dohoda Rady Európy o registri škôd (máj 2023) posunula vytvorenie mechanizmu odškodnenia. Keďže ICC nemôže stíhať agresiu z dôvodu jurisdikčných obmedzení, Ukrajina a Rada Európy zriadili v roku 2025 osobitný tribunál podľa „štrasburského modelu“. Tento inovatívny rámec, ktorý zahŕňa komory, prokuratúru a registratúru, poskytuje účinný mechanizmus na stíhanie osôb, ktoré nesú najväčšiu zodpovednosť za zločin agresie proti Ukrajine).

Vnútorý zdroj násilia v teórii R. Girarda

prof. Dr. theol. Gloria Braunsteiner, PhD , TF TU v Bratislave

Abstrakt: Vojny rôznych druhov a ozbrojenÉ konflikty sa zakladajú na násilí, živia sa násilím a vyvolávajú ďalšie reakcie násilia počnúc malými konfliktmi až po ich medzinárodné prejavy. Diskusia o základných príčinách vojny v štúdiách o vojne (*war studies*) pokračuje. Teoretici diskutujú o zdroji príčin násilia a vojen, ktoré môžu mať korene (1) v ľudskej povahe, alebo (2) v štruktúre spoločnosti alebo štátu, alebo dôvodom vojny sú (3) osobitné zákony upravujúce vzťahy medzi štátmi. Náš príspevok si všima príčinu násilia, vojen a ozbrojených konfliktov v ľudskej povahe. Už Prvý Klementov list Korinťanom varuje spoločenstvo pred hádkou a žiarlivosťou, čo označuje ako koreň všetkej neprávosti

a nešťastia človeka a vyzýva k obráteniu. Francúzsky literát, kultúrny antropológ, filozof, historik, psychológ, etnológ René Girard skúmal vnútorné mechanizmy násilia v človeku vo viacerých dielach (v *La violence et le sacré*, 1972; *Des choses cachées depuis la fondation du monde*, 1978; *Le Bouc émissaire*, 1982). Fenomén násilia a dôvody jeho vzniku tvorili osobitnú súčasť jeho záujmu bádania v kontexte náboženských kategórií. Príspevok sa venuje jeho objavom a otázke ich relevantnosti pre vytváranie vojnových konfliktov.

Legitimizovanie vojen a násilia ako cesta k totalite

Mgr. Samuel Cibik, PhD., Ústav štátu a práva SAV v. v. i.

Abstrakt: Pojem globalizácia sa súčasnem svete stále viac dostáva do tieňa pojmu polarizácia. Polarizácia sa však netýka iba sveta v rámci jeho geopolitického usporiadania, ale preniká aj do vnútorného fungovania jednotlivých štátov, kde sa prejavuje napríklad rastúcou spoločenskou nedôverou, nárastom extrémnych postojov a oslabovaním spoločenského konsenzu o základných demokratických hodnotách. Tieto dva rozmery polarizácie spolu úzko súvisia, pretože odhaľujú rozdelenie spoločnosti na tábory podporovateľov a odporcov mocenských zásahov, ktoré sú v politickom jazyku často prezentované ako obrana hodnôt, bezpečnosti alebo stability. V takom prostredí sa násilie stáva nielen faktickým nástrojom moci, ale aj legitimačným prvkom verejného diskurzu. Právo pritom zohráva zásadnú úlohu – prostredníctvom výkladu právnych noriem môže dochádzať k ich ideologickému posunu a k ospravedlňovaniu zásahov, ktoré presahujú rámec právneho štátu. Takto chápané právo stráca svoju autonómiu a mení sa na nástroj presadzovania mocenských cieľov. Príspevok preto skúma, do akej miery môže ideologicky podmienené ospravedlňovanie násilia prostredníctvom právnej argumentácie a interpretácie prispievať k oslabovaniu demokratických princípov a k vzniku totalitných tendencií v moderných spoločnostiach.

Vojny v Biblii a na starovekom Blízkom Východe:

Ako sa Boh na to môže dívať a mlčať?

Prof. Peter Dubovský, PhD., Pontificio Istituto Biblico, Rím

Abstrakt: Vojny boli, sú a žiaľ ešte dlho budú neoddeliteľnou časťou ľudských dejín. Prečo zdvihne človek zbraň proti svojmu bratovi a sestre? Sväté Písmo prináša mnohé odpovede na tieto otázky. Stránky Biblie sú plné krvi a násilia. Biblia opisuje vojny, ospravedlňuje a odsudzuje brutalitu režimov a kráľov. Tieto texty boli používané a ešte stále sú manipulované pre ospravedlnenie násilia, vyvražďovania národov a násilného vysťahovania. V tomto príspevku rozoberieme kategórie textov, ktoré opisujú vojenské konflikty v Starom Zákone. Po tejto klasifikácii sa budeme zaoberať rétorikou, pomocou ktorej pisatelia ospravedlňovali alebo odsudzovali vojenské konflikty. Táto rétorika bude vložená do kontextu starovekého Blízkeho Východu. Nakoniec sa budeme pýtať prečo takéto texty sú časťou Božieho slova.

Interpretácia dvoch mečov

v Evanjeliu podľa Lukáša 22,35-38

Prof. ThDr. Pavol Farkaš, PhD., RKCMBF UK v Bratislave

Abstrakt: Perikopa Lk 22,35-38 tvorí záver rozhovoru Ježiša s učeníkmi počas veľkonočnej večere podľa Lukášovho evanjelia. Po týchto slovách odišiel spolu s učeníkmi na Olivovú horu. Príspevok podáva textovo-kritickú, filologickú a exegetickú analýzu tejto evanjeliovej state a sústreďuje sa predovšetkým na verš Lk 22,38: "Oni hovorili: Pane, pozri, tu sú dva meče. On im povedal: Stačí". Z pohľadu dejín exegézy nemožno obísť aplikáciu alegorickej metódy v spisoch cirkevných spisovateľov. Výklad prezentovaný v najvýznamnejších komentároch pomáha zorientovať sa v danej téme a komparácia rôznych prekladov je svedectvom inkorporácie výsledkov exegézy do praktickej roviny. Príspevok ponúka novú možnú perspektívu interpretácie Ježišových slov v kontexte Evanjelia podľa Lukáša.

Budovanie trvalého mieru prostredníctvom ľudských práv a výchovy k nim. Maritainova inšpirácia pre súčasnosť.

Doc. Oľga Gavendová, RKCMBF UK v Bratislave

Abstrakt: Príspevok sa zaoberá otázkou budovania trvalého mieru v súčasnom svete v kontexte personalistickej filozofie. Mier nemožno chápať len ako neprítomnosť násilného konfliktu, ale ako spoločné dobro, ktoré je potrebné každodenne formovať a chrániť. Zvláštny dôraz je kladený na myslenie Jacquesa Maritaina, podľa ktorého sa spravodlivý a trvalý mier dá dosiahnuť len prostredníctvom uznania a uplatňovania ľudských práv. Ľudské práva chápe v troch dimenziách – ako práva osoby, občana a sociálnej bytosti – čím prekonáva reduktívne liberálno-individualistické i kolektivistické prístupy. Dôležitým predpokladom budovania mieru je však nielen deklarovanie práv, ale predovšetkým výchova k nim. Maritain zdôrazňuje potrebu sociálneho a občianskeho vzdelávania, ktoré vedie k spolužitiu, solidarite a rešpektu k dôstojnosti iných. Cieľom príspevku je ukázať, ako Maritainova personalistická koncepcia ľudských práv a dôraz na výchovu k nim môžu predstavovať inšpiráciu pre súčasné premýšľanie o mieri. V čase pretrvávajúcich vojenských konfliktov a polarizácie spoločností môže byť práve personalizmus cestou k vytváraniu kultúry dialógu, ktorá presahuje ideologické hranice a umožňuje budovať trvalý a spravodlivý mier.

International legal regulation of environmental protection during armed conflicts

doc. Mgr. Liudmyla Golovko, PhD., PraF UK v Bratislave

Abstract: Armed conflicts are the biggest problem of humanity. They cause huge human casualties, destroy cities, and also cause significant damage to the environment. The number of conflicts is increasing, and the technologies of conducting military operations are also changing. They are becoming more and more harmful to the environment. The methods of conducting military operations used in modern times have catastrophic ecological consequences. All this indicates that the conduct of military operations must be regulated in such a way as not to harm the

environment. International law must play a leading role in resolving this challenge. The purpose of the study is to analyze the current international legal regulation of environmental protection during armed conflicts, to identify their advantages and weaknesses, and to offer proposals *de lege ferenda*. Another important issue is the international responsibility of states for environmental damage caused during armed conflict, including the obligation to pay reparations. This requires international legal framework for the assessment of such damage within the context of military operations. This issue is also addressed in the study. The last part of the scholarly work is devoted to the international legal regulation of environmental protection after the end of an armed conflict.

(Medzinárodná právna úprava ochrany životného prostredia počas ozbrojených konfliktov: Ozbrojené konflikty sú najväčším problémom ľudstva. Spôsobujú obrovské ľudské straty, ničia mestá a spôsobujú aj značné škody na životnom prostredí. Počet konfliktov stúpa a menia sa aj technológie vedenia vojenských operácií. Stávajú sa čoraz škodlivejšími pre životné prostredie. Metódy vedenia vojenských operácií používané v modernej dobe majú katastrofálne ekologické dôsledky. To všetko naznačuje, že vedenie vojenských operácií musí byť regulované tak, aby nepoškodzovalo životné prostredie. Medzinárodné právo musí zohrávať vedúcu úlohu pri riešení tejto výzvy. Cieľom príspevku je analyzovať súčasnú medzinárodnú právnu reguláciu ochrany životného prostredia počas ozbrojených konfliktov, identifikovať jej výhody a slabé stránky a ponúknuť návrhy *de lege ferenda*. Ďalšou dôležitou otázkou je medzinárodná zodpovednosť štátov za škody na životnom prostredí spôsobené počas ozbrojeného konfliktu, vrátane povinnosti zaplatiť reparácie. To si vyžaduje medzinárodný právny rámec na posudzovanie takýchto škôd v kontexte vojenských operácií. Táto otázka je tiež riešená v štúdiu. Posledná časť vedeckého skúmania je venovaná medzinárodnej právnej úprave ochrany životného prostredia po skončení ozbrojeného konfliktu).

List svätého Augustína Honorátovi *Epist.* 228 o tom, či, prečo a za akých okolností môžu klerici opustiť obliehané sídlo, ak sú v ňom ešte ich spoluobčania. Analýza a perspektívy.

Doc. Róbert Horka, PhD., RKCMBF UK v Bratislave

Abstrakt: Už skôr sme sa venovali tomu, ako Augustín stanovil možnosti a podmienky pre použitie násilia pri vnútro cirkevných konfliktoch. Na sklonku života však bol konfrontovaný s násilím, ktoré doliehalo na komunitu zvonka, zo strany útočiacich Vandalov, ktorí si násilím jedno za druhým podmaňovali severoafrické mestá. Miestny klérus sa preto opakovane obracal na Augustína ako na všeobecne akceptovaného teoretika v oblasti používania a znášania násilia, aby im poradil v riešení morálnej dilemy, či v prvom rade myslieť na záchranu vlastného života útekem, alebo má prednosť pastoračná povinnosť voči komunite, ktorá klerika motivovala zostať s obrancami mesta. Augustín túto etickú dilemu rieši analýzou jednotlivých evanjeliových veršov, ktoré sa k uvedenej tematike môžu vzťahovať a vykladá ich tak, aby spolu vytvorili ucelený a kompaktný ideový základ, ktorý pomôže vyriešiť jednotlivým duchovným pastierom v konkrétnych prípadoch neistotu, či treba dať prednosť záchrane seba alebo je morálne záväzné zostať v službe iným. V závere príspevku by sme chceli preskúmať, či tento ucelený výklad môže ponúknuť prijateľnú perspektívu pre duchovných v súčasných moderných formách konfliktov, akými sú napr. celoplošná invázia alebo hybridná vojna.

„Krížová výprava lásky” v prospech obetí vojny a mieru.

Charitatívna diplomacia Pia XII. v povojnových rokoch 1945 –1950

Prof. Dr. phil. Emília Hrabovec, RKCMBF UK v Bratislave

Abstrakt: V roku 1945 zamkli v Európe zbrane, ale nenastal skutočný mier, iba „povojnové obdobie”, vyplnené novými konfliktami a utrpením. Odzrkadľovala ich aj existencia niekoľkomiliónovej armády *displaced persons* (DP), utečencov a vyhnancoz rôznych kategórií, ktorí sa nemohli či nechceli vrátiť do svojich domovov v stredovýchodnej Európe za pomaly sa spúšťajúcou železnou oponou a boli nútení roky žiť v provizórnych, často dramatických podmienkach v Nemecku, Rakúsku a

Taliansku v pozícii bezmocného objektu spojeneckej politiky, vyvíjajúcej sa od repatriačných tlakov po inštrumentalizácie v kontexte studenej vojny. V ostatných dvoch desaťročiach venovala historická veda tejto problematike nemalú pozornosť, prakticky úplne však odignorovala zásadnú rolu, ktorú v charitatívnej diplomacii v prospech DP a utečencov zohrala Svätá stolica. Na základe nedávno sprístupnených vatikánskych dokumentov z obdobia pontifikátu Pia XII. rekonštruuje príspevok „krížovú výpravu lásky“, ktorú bezprostredne po vojne inicioval pápež Pius XII. a ktorá prebiehala v zložitom kontexte doznievajúcej vojnovnej konkordie Spojencov a nastupujúcej studenej vojny, hrozby expanzie komunizmu a komplexných postojov západných mocností voči diplomacii Svätej stolice, oscilujúcich medzi podporou a odmietaním vatikánskej akcie. Hneď po skončení vojny vytvorila Svätá stolica celý rad nových sprofesionalizovaných orgánov a kooperačných sietí, pomocou ktorých mobilizovala pomoc katolíkov predovšetkým v zámorí a hľadala nové domovy pre európskych „vydedencov mieru“. Usilovala sa pri tom prekonať „spravodlivosť víťazov“, ktorá z pomoci vylučovala príslušníkov porazených národov, i logiku profitu, ktorá do presídľovacích programov odmietala prijímať starých, chorých a slabých, ktorým chýbala „sila svalov“, požadovaná prijímajúcimi štátmi. Predovšetkým však Svätá stolica robila všetko pre to, aby DP a utečencom zabezpečila nielen materiálnu, ale najmä duchovnú a morálnu pomoc a – často narážajúc na nepochopenie laických utečeneckých organizácií – presadila, aby všetkých utečencov od lágru po nový domov sprevádzali katolícki kňazi ich národnosti.

Bolo dobytie Kanaánu genocídou? Interpretácia vybraných konštruktívnych prvkov v starozákonných textoch o vojne

doc. ThDr. Ing. Jozef Jančovič, PhD., dekan RKCMBF UK

Abstrakt: Dobývanie Kanaánu podané v niektorých knihách tzv. deuteronomistickej histórie (Dt, Joz, Sdc), patrí medzi najdiskutovanejšie časti Biblie. V posledných desaťročiach ho niektorí autori (E. Seibert, R. Dawkins) označujú za *genocídu*, ktorá prezentuje v modernom právnom význame po r. 1948 zrejмый zámer a systematické ničenie etnickej, rasovej

alebo náboženskej skupiny. Napriek násilným prvkom starozákonné texty o vojne odhaľujú hlbšie teologické a morálne posolstvo, ktoré presahuje rámec vojny. Príspevok identifikuje „svetlé miesta“ biblických podaní o vojne, ktoré umožňujú pochopiť vojenské ťaženie (1) ako kritický, kozmicko-duchovný boj na spôsob súdu započatého v Egypte a pokračujúceho v Kanaáne s cieľom naplnenia Božích zaslúbení, a teda nejde o arbitrárnu expanziu Izraela a akt genocídy. V neprospech genocídy hovorí (2) jednak etnická neutralita vojenského ťaženia a tiež príbehy Rachaby a Gabaončanov, ktoré odkazujú na milosť a možnosť asimilácie pre cudzincov, ktorých obrátenie umožní integráciu s vyvoleným národom. Genocídnemu chápaniu dobývania Kanaánu odporuje aj (3) prehodnotenie konceptu *cherem* a jeho identitárneho významu v zmysle straty identity. Predmetný kultický koncept charakterizuje polysémia a odkazuje skôr na etický rozmer boja proti hriechu, a nie etnický rozmer najmä ak *cherem* uplatňujú cudzinci aj na Izraeli pre jeho hriechy. V neposlednom rade v neprospech genocídy prehovára (4) hyperbolizácia textov vzťahnutá nielen na počty vojakov a porazených ale i geografický rozsah porazených lokalít a tiež (5) deuteronomistická intenzifikácia, ktorá vniesla do pôvodných miernejších podaní intenzitný vojenský jazyk, ktorého príkladom je napr. príkaz „nenecháš nikoho nažive“ (Dt 20,16), ktorý odráža kolektivistickú rétoriku bez akejkoľvek milosti voči niekomu. Na základe literárno-teologických aspektov textov sa dobývanie Kanaánu a vojnové texty zásadne líšia od pojmu genocídy: nejde v nich o etnickú nenávisť, ani o plošné vyhladenie ani trvalý model správania, v ktorých sa posúva dôraz od fyzického násillia k duchovnému boju s osobitným cieľom. Celkový ráz uvedených textov však zostáva napriek všetkému mínovým poľom Starého zákona.

Prepojenie fenoménu hybridnej vojny a ľudskej dôstojnosti v kontexte novodobých vojnových konfliktov

doc. ThDr. Radoslav Lojan, PhD., MBA, TF KU v Ružomberku

Abstrakt: Vojnové konflikty prechádzajú dynamickým vývojom, pričom hybridná vojna sa stáva dominantnou formou súčasných geopolitických stretov. Táto štúdia skúma prepojenie hybridnej vojny a ľudskej

dôstojnosti, pričom sa zameriava najmä na vplyv dezinformácií na verejnú mienku a vnímanie zraniteľných skupín. Globalizácia a digitálne technológie umožnili nielen rýchle šírenie informácií, ale aj ich manipuláciu, čo vedie k polarizácii spoločnosti a môže legitimizovať diskrimináciu či ospravedlňovať agresiu. Kombináciou teoretickej analýzy a výskumu založeného na dotazníkovom prieskume sa práca zameriava na percepciu migrantov z Ukrajiny a faktory ovplyvňujúce dôveru v informácie. Zároveň poukazuje na spôsoby, akými dezinformácie skresľujú realitu a ovplyvňujú spoločenské postoje. Výsledky naznačujú, že mediálna gramotnosť a zdroj informácií významne formujú postoje jednotlivcov. Štúdia tak upozorňuje na potrebu kritického myslenia pri hodnotení morálnych aspektov súčasných konfliktov a poskytuje poznatky dôležité pre akademickú debatu o hybridných hrozbách a ich dopadoch na spoločnosť.

Teologické napätie medzi obetou a poslušnosťou kráľa v kontexte vojny v 1 Sam 13

Mgr. Filip Majdán, RKCMBF UK v Bratislave

Abstrakt: Príspevok sa sústreďuje a analyzuje biblický text 1 Sam 13, v ktorom izraelský kráľ Šaul pred vojenským konfliktom s Filištíncami svojvoľne prináša zápalnú obeť miesto proroka Samuela. Tento čin, ktorý mal v kontexte vojny a boja zabezpečiť Božiu priazeň, sa stáva prejavom neposlušnosti a vedie k spochybneniu kráľovej autority. Samuelova výčitka vo v. 13 poukazuje na skutočnosť, že opravdivá legitimizácia vojny v Izraeli nevychádzala z rituálnych úkonov, ale z vernosti a poslušnosti voči Bohu sprostredkovanej prorockým slovom. Zlyhanie kráľa Šaula nespočívalo iba v prejave netrpezlivosti a výhovorky na ľud, ale najmä v neschopnosti pochopiť, že kráľovská moc je podmienená poslušnosťou slovu o vojne nielen v Tóre, ale aj cez prorokov. Jeho predčasná obeta tak predstavuje nielen osobné zlyhanie, ale aj teologickú delegitimizáciu vojny. Príspevok chce ukázať, že 1 Sam 13 možno čítať ako kritiku inštrumentalizácie kultu na politické a vojenské účely a zároveň ako dôležitý príspevok do diskusie o legitimizovaní a deeskalácii ozbrojených konfliktov v biblicko-teologickej perspektíve.

K Špeciálnemu tribunálu pre zločin agresie proti Ukrajine

JUDr. Lukáš Mareček, PhD., PraF UK v Bratislave

Abstrakt: Príspevok sa zaoberá právnymi aspektmi a výzvami spojenými so Špeciálnym tribunálom pre zločin agresie proti Ukrajine, kreovaným na základe dohody medzi Ukrajinou a Radou Európy z júna 2025. Tento tribunál má za cieľ stíhať jednotlivcov zodpovedných za plánovanie, prípravu, iniciovanie alebo vykonávanie zločinu agresie proti Ukrajine, vrátane udalostí od roku 2014. Analýza sa zameriava na kľúčové právne otázky, ako je definícia obyčajového zločinu agresie, ktorá je zachytená v rezolúcii Valeného zhromaždenia A/RES/29/3314 a v čl. 8bis Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu, jurisdikcia tribunálu, otázka imunit štátnych predstaviteľov a právne záruky spravodlivého procesu. Tribunál bude mať jurisdikciu nad osobami, ktoré nesú najväčšiu zodpovednosť za tento zločin, a bude aplikovať vlastný štatút, pravidlá konania a dôkazy, relevantné medzinárodné zmluvy, obyčajové medzinárodné právo a, ak je to potrebné, trestné právo Ukrajiny. Osobitná pozornosť je venovaná otázke imunit. Funkčná imunita sa nevzťahuje na hlavy štátov alebo vládnych predstaviteľov, avšak osobné imunity, pokiaľ obvinený vykonáva svoju funkciu, budú predstavovať procesnú prekážku. Tribunál môže vykonávať konania v neprítomnosti obvinených, pričom obvinený má právo na nový proces, ak sa neskôr dostaví osobne. Cieľom príspevku je poskytnúť pohľad na právne mechanizmy tohto tribunálu a jeho potenciál pri zabezpečovaní individuálnej trestnej zodpovednosti za zločin agresie.

Kapitulovať či nekapitulovať, to je otázka.

Defenzívna vojna a jej legitímnosť v Knihe Judita

SSDr. Ing. Martina Korytiaková, RKCMBF UK v Bratislave

Abstrakt: Príbeh Knihy Judita obsahuje koncept ofenzívnej aj defenzívnej vojny. Kráľ Nabuchodonozor najskôr viedol vojnu proti Médii a potom proti celému západnému svetu vrátane Judei. Defenzívna reakcia Médie proti vojenskej agresii bola okamžitá, ale rozhodnutie izraelského ľudu v Judei aktívne sa brániť nebolo spočiatku automatické. Predchádzali mu úvahy o kapitulácii po vzore okolitých pohanských národov. Príspevok

identifikuje, analyzuje a vysvetľuje dôvody zástancov i odporcov kapitulácie a snaží sa objasniť princíp voľby a povahu defenzívnej vojny ako legitímneho prostriedku s cieľom nastolenia pôvodného mierového stavu. V Knihe Judita je dobrovoľné vzdanie sa predstavené ako teologicky neprijateľné rozhodnutie pre izraelský národ vzhľadom na dejinno-spásne okolnosti ako aj vzhľadom na stav zmluvného vzťahu Boh–ľud i na príčinu a cieľ agresie. Kým kapitulácia by znamenala prijať nepriateľov koncept bezpodmienečného „mieru“, ktorým je totálna ekonomická, kultúrna a náboženská deštrukcia kapitulovaného, tak z náboženskej perspektívy Izraelčanov vojenská rezistencia predstavuje zachovanie zmieru s ich Bohom, ktorým je život v bezpečí a bez strachu pre tých, ktorí sa mu dobrovoľne (odo)vzdajú do služby.

**The problem of preventive self-defense in
Alberico Gentili's work "De iure belli libri tres"**

prof. PhDr. Rastislav Nemec, PhD., PedF TU v Trnave

Gentili provided an analytical framework for the law of war that is still widely used today. His work *De Iure Belli* consists of three books. The first book focuses on the law concerning the right to wage war, or *ius ad bellum*. The second book examines the law governing the conduct of war, *ius in bello*. The third book examines the law governing the end of war and the restoration of peace, *ius post bellum*. This three-part structure differs significantly from previous legal frameworks. For example, Belli adopted a much less coherent structure for his treatise on military affairs and warfare. Belli's *De Re Militari Et Bello Tractatus*, divided into eleven parts, dealt with key aspects of the law of war, but the analysis was fragmented and mixed military affairs with public law. Moreover, by describing in detail the cases that Belli had decided while serving as auditor, his treatise linked theory with practice. Gentili's *De Iure Belli* also dealt with cases, but it took a more theoretical, coherent, and systematic approach to the law of war. Gentili understood the three different dimensions of the law of war (*ius ad bellum*, *ius in bello*, and *ius post bellum*) as a continuum. In fact, according to Gentili, the parties should observe justice and strive to restore peace at every stage of the law of war, thus avoiding anything that would thwart this goal. With regard to

ius ad bellum, Gentili stated, for example, that wars should be declared and announced. If a war were not declared when it should be declared, it would violate the laws of war, according to Gentili, because it would be "savage, deadly, and destructive." Such a war would not only be unjust, but would also prevent any meaningful peace and instead lead to extermination.

(Problém preventívnej sebaobrány v diele Alberica Gentiliho „De iure belli libri tres“: Gentili poskytol analytický rámec pre vojnové právo, ktorý sa dodnes široko používa. Jeho dielo *De Iure Belli* pozostáva z troch kníh. Prvá kniha sa zameriava na právo týkajúce sa práva viesť vojnu alebo *ius ad bellum*. Druhá kniha skúma právo upravujúce vedenie vojny, *ius in bello*. Tretia kniha skúma právo, ktorým sa riadi ukončenie vojny a obnovenie mieru, *ius post bellum*. Táto trojdielnosť sa zmysluplne odlišuje od predchádzajúcich právnych rámcov. Napríklad Belli prijal oveľa menej ucelenú štruktúru svojho traktátu o vojenských záležitostiach a vojenstve. Belliho *De Re Militari Et Bello Tractatus*, rozdelený na jedenásť častí, sa zaoberal kľúčovými aspektmi vojnového práva, ale analýza bola roztrieštená a miešala vojenské záležitosti aj verejné právo. Navyše tým, že podrobne opisoval prípady, ktoré Belli rozhodoval, keď zastával funkciu audítora, jeho traktát spájal teóriu s praxou. Gentiliho *De Iure Belli* sa tiež zaoberal prípadmi, ale mal teoretickejší, ucelenejší a systémovejší prístup k vojnovému právu. Gentili chápal tri rôzne rozmery vojnového práva (*ius ad bellum*, *ius in bello* a *ius post bellum*) ako kontinuum. V skutočnosti by podľa Gentiliho mali strany v každej fáze vojnového práva dodržiavať spravodlivosť a usilovať sa o obnovenie mieru, a teda vyhýbať sa všetkému, čo by tento cieľ zmarilo. Pokiaľ ide o *ius ad bellum*, Gentili napríklad uviedol, že vojny by mali byť vyhlásené a deklarované. Ak by vojna nebola vyhlásená, keď by mala byť deklarovaná, porušila by podľa Gentiliho vojnové právo, pretože by bola "divoká, smrtiac a ničivá". Takáto vojna by bola nielen nespravodlivá, ale zabránila by aj akémukoľvek zmysluplnému mieru a namiesto toho by viedla k vyhladzovaniu).

Il diritto alla resistenza come giustificazione teologica a giuridica della Guerra civile spagnola (1936-1939)

Antón M. Pazos, PhD in history and PhD in theology
Member of the Pontifical Committee of Historical Sciences

La guerra civile spagnola (1936-1939) fu preceduta dalla Seconda Repubblica, che ebbe inizio nel 1931 dopo la destituzione di Sua Maestà Cattolica, come i diplomatici vaticani continuavano a chiamare il re Alfonso XIII nel XX secolo. Una volta instaurata la repubblica, a seguito degli attacchi e delle aggressioni contro la Chiesa – iniziati con l'incendio di conventi ed edifici religiosi nel 1931 – fu elaborata una giustificazione giuridico-teologica del diritto alla resistenza. Coloro che articolavano questo approccio erano quasi tutti sacerdoti, solitamente presenti nella vita pubblica, anche come membri del parlamento della repubblica, dove esprimevano le loro idee. La guerra civile, quindi, era vista come il diritto di resistere a un'autorità le cui leggi e il cui comportamento erano contrari non solo al bene comune e alla convivenza pacifica, ma anche alla giustizia più elementare, secondo il pensiero cattolico tradizionale e la legge naturale. La Santa Sede aveva un atteggiamento meno definito dal 1936, mantenendo formalmente la nunziatura a Madrid – senza un nunzio – e nominando allo stesso tempo un rappresentante «non ufficiale», il cardinale Gomá, fino all'arrivo di un diplomatico vaticano, il nunzio in Albania Antoniutti, inizialmente per scopi umanitari, ma in realtà per accertare di persona la legittimità della presunta resistenza a un governo ingiusto. Il timore di Pio XI fin dall'inizio era che gli aiuti italiani e, soprattutto, tedeschi potessero influenzare il futuro governo del generale Franco se questi avesse vinto la guerra. Così la Santa Sede si trovò tra Scilla e Cariddi, fino a finire per giustificare la fazione vincente. Tra la documentazione utilizzata, oltre a libri, discorsi parlamentari e udienze papali, vi è l'archivio del cardinale Gomá durante la guerra, pubblicato da Antón Pazos e José Andrés Gallego in 13 volumi, che forse fornisce la migliore visione d'insieme delle diverse valutazioni giuridiche e teologiche sulla giustificazione del conflitto.

(Právo na odpor ako teologické a právne zdôvodnenie španielskej občianskej vojny v rokoch 1936 – 1939: Španielskej občianskej vojne

v rokoch 1936 – 1939 predchádzala Druhá republika, ktorá vznikla v roku 1931 po zvrhnutí Jeho katolíckeho Veličenstva, ako vatikánski diplomati ešte v 20. storočí nazývali kráľa Alfonsa XIII. Po založení republiky sa v dôsledku útokov a napádania cirkvi, ktoré začali vypálením kláštorov a náboženských budov v roku 1931, vyvinulo právno-teologické odôvodnenie práva na odpor. Tí, ktorí tento prístup formulovali, boli takmer všetci kňazi, zvyčajne prítomní vo verejnom živote, dokonca aj ako členovia parlamentu republiky, kde prezentovali svoje myšlienky. Občianska vojna bola preto vnímaná ako právo na odpor voči autorite, ktorej zákony a správanie boli v rozpore nielen so spoločným dobrom a mierovým spolunažívaním, ale aj s najzákladnejšou spravodlivosťou v súlade s tradičným katolíckym myslením a prirodzeným právom. Svätá stolica mala od roku 1936 menej jasný postoj, formálne udržiavala nunciatúru v Madride – bez nuncia – a zároveň vymenovala „neoficiálneho“ zástupcu, kardinála Gomá, až do príchodu vatikánskeho diplomata, nuncia v Albánsku Antoniuttiho, pôvodne na humanitárne účely, ale v skutočnosti s cieľom overiť z prvej ruky legitimitu údajného odporu voči nespravodlivej vláde. Pius XI. sa od začiatku obával, že talianska a predovšetkým nemecká pomoc by mohla ovplyvniť budúcu vládu generála Franca, ak vyhrá vojnu. Svätá stolica sa tak ocitla medzi Scyllou a Charybdou, až nakoniec ospravedlnila víťaznú frakciu. Medzi použitými dokumentmi sú okrem kníh, parlamentných prejavov a pápežských audiencií aj archívy kardinála Gomá z vojnového obdobia, ktoré vydali Antón Pazos a José Andrés Gallego v 13 zväzkoch a ktoré snáď najlepšie poskytujú pohľad na rôzne právne a teologické hodnotenia ospravedlnenia konfliktu).

**Výchova k mieru v školskom prostredí:
teoretické východiská, praktické výzvy a návrhy pre prax**
Doc. ThDr. Tibor Reimer, PhD, RKCMBF UK v Bratislave

Abstrakt: Výchova k mieru predstavuje jednu z kľúčových úloh vzdelávania v 21. storočí. Tento článok analyzuje teoretické východiská výchovy k mieru, mapuje praktické prístupy na rôznych úrovniach školského prostredia a identifikuje hlavné výzvy, s ktorými sa pedagogika mieru stretáva. Výchova k mieru sa chápe ako dlhodobý a komplexný

proces rozvíjania osobnostných, sociálnych a etických kompetencií, ktoré umožňujú jednotlivcom a spoločnostiam reagovať na konflikty nenásilne, empaticky a tvorivo. Autor analyzuje historické korene mierového vzdelávania od humanistických a náboženských tradícií až po súčasné interdisciplinárne prístupy, pričom poukazuje na jeho prepojenie s konceptmi globálneho učenia, trvalo udržateľného rozvoja a interkultúrnej výchovy. Teoretická časť sa opiera o modely J. Galtunga, G. Salomona a B. Frieters-Reermannovej a vysvetľuje význam systémovo-konstruktivistického prístupu, ktorý chápe konflikty ako dynamické procesy v rámci vzťahových a spoločenských systémov. V praktickej rovine článok skúma uskutočňovanie výchovy k mieru na troch úrovniach – mikro (trieda a jednotlivec), makro (celková kultúra školy) a mezo (spolupráca s komunitou a globálnym prostredím). Zdôrazňuje potrebu reflexívneho učenia, participácie žiakov, tréningu učiteľov, posilňovania sociálno-emocionálnych kompetencií a budovania inkluzívneho prostredia. Autor zároveň upozorňuje na pretrvávajúce výzvy – nedostatok evaluácie, inštitucionálnu podporu, riziko moralizovania či kultúrny „bias“ západných modelov. Osobitnú pozornosť venuje článok náboženskej výchove ako priestoru, ktorý spája etické, spirituálne a interkultúrne dimenzie mierovej výchovy. Náboženská pedagogika je predstavená ako prostriedok rozvoja empatie, dialógu, odpustenia a solidarity. Záver textu vyzýva k systematickému zakotveniu mierovej výchovy v školských kurikulumoch a k jej vnímaniu ako nástroja transformácie školy na priestor ľudskosti, spolupráce a zodpovedného občianstva.

Kultúra mieru ako budúcnosť pre pokrok národov.

Pohľady na etiku piateho prikázania

s prihliadnutím na situáciu krajín Strednej európy.

Prof. Dr. Inocent-Mária V. Szaniszló OP,

Pontificia Università San Tommaso d'Aquino (*Angelicum*), Rím

Abstrakt: Piate Božie prikázanie patrí medzi prikázania, ktoré sú negatívne formulované. A táto formulácia znie jednoznačne a aklamatívne: nezabiješ! Napriek tomu, však dejiny života človeka našej modrej planéty sú poznačené skôr prestávkami vo vojenských konfliktoch

ako dlhšími obdobiami mieru. Aj keď existuje vysoká pravdepodobnosť stále vracajúcich sa vojenských konfliktov a dokonca silného historického angažovania sa kresťanskej kultúry Európy v mnohých vojenských riešeniach týchto konfliktov bola kresťanská teológia vždy v opozícii k zabíjaniu ako riešeniu problémov. Cirkev maximálne pripúšťala, že niektoré riešenia konfliktov sa nevyhnú zabíjaniu a často hovorila o spravodlivej, alebo obrannej vojne a rozvíjala ich teologickú argumentáciu. Nebolo jednoduché zaujať vo vtedajšej spoločnosti úplne negatívnu pozíciu k zabíjaniu ako to hlásali mnohí pacifisti, alebo viacero kresťansky orientovaných siekt (napr. kvakeri v Pensylvánii v USA a pod.). Predsa len od doby Druhého vatikánskeho koncilu hovoríme o aktívnej tvorbe mieru a podmienkach za ktorých by tento mohol fungovať. V podmienkach strednej Európy je táto otázka mimoriadne dôležitá aj vzhľadom na súčasne prebiehajúci vojenský konflikt na Ukrajine. Štáty, ktoré v tomto regióne vznikli majú za sebou milosť mocností, ktoré to umožnili. Preto ich prínos k spoločnej mierovej línii je veľmi dôležitý. Naším príspevkom by sme chceli poukázať na významné súvislosti tvorby aktívnej mierovej politiky v srdci Európy.

Morálno-právna dilema pri legitimizácii retribúcií po Druhej svetovej vojne

Prof. JUDr. Ján Svák, DrSc., PraF UK v Bratislave

Abstrakt: Široký rozsah pojmu retribúcia v pôvodnej latinčine, ktorý osciluje od odmeny cez odplatu až po pomstu, otvoril priestor pre dilemu na základe čoho potrestať zodpovedných za zločiny spáchané počas 2. svetovej vojny. Má to byť pomsta alebo spravodlivosť? Záviselo to aj od toho akú legitimitu získajú retribúcie v konkrétnom štáte. Príspevok sa sústreďuje najmä na Slovensko a postoj jednak politickej špičky a jednak ľudu k potrestaniu zločinov spáchaných na území Slovenského štátu v rokoch 1939-1945. Osobitné miesto patrí medzinárodno-právnomu rozmeru retribúcií a jeho dopadu na priebeh retribúcií na Slovensku v rokoch 1938-1945. Účelom potrestania vojnových zločincov bolo jednak zabezpečenie spravodlivého súdneho procesu obžalovaným a jednak zabráneniu divokej retribúcii, ktorá vyplýva z nenávisti, ktorú

pociťovali obeť 2. svetovej vojny. Tento cieľ mala naplniť aj tzv. laicizácia retribúcií. Prax však ukázala, že práve zapojenie prísediacich z ľudu bolo jedným z najväčších problémov retribučného súdnictva na Slovensku. Druhým bolo žiaľ aj to, že uplatnením tzv. kolektívnej viny boli potrestané aj osoby, ktoré neboli vojnovými zločincami v medzinárodnom rozmere retribúcií. Často tak dochádzalo k zneužívaniu retribučných procesov na trestnoprávny politický revanš, čo je zároveň aj aktuálnym odkazom pre dnešok.

Etika a dynamika využívania systémov AI v súčasných ozbrojených konfliktoch

ThLic. Ing. Peter Šantavý, PhD., RKCMBF UK v Bratislave

Abstrakt: Súčasný ozbrojený konflikt vytvára priestor pre prvé skutočné a plošné nasadenie systémov umelej inteligencie (AI) vo vojenskej oblasti a zároveň predstavujú veľmi dynamické a realistické "laboratórium" nielen pre ich ďalší vývoj a modifikácie, ale i pre inovatívne spôsoby ich hybridného využitia i priameho použitia v boji. Etické a morálne aspekty nasadenia AI v týchto konfliktoch sú veľkou výzvou nielen pre hodnotenie doterajších etických rámcov a odporúčaní, ale i pre zásadnú revíziu spôsobu a hľadanie mechanizmov, ako docieľiť ich implementáciu a dodržiavanie v budúcich konfliktoch. Osobitný aspekt tejto výzvy predstavujú budúce systémy AI a stratégie vojenského nasadenia.

Pokání, pravda a státní imunita jako překážky i předpoklady smíření

Mgr. Eva Šmakalová, Ph.D. PraF MU v Brně a KTF KU v Praze

Abstrakt: Poválečné usporiadanie sa často pohybuje medzi požiadavkou na spravodlivosť a túžbou po smírení. V súčasných ozbrojených konfliktoch, v nichž štáty úmyselne porušujú medzinárodnoprávne normy, vyvstáva otázka, či práve také štáty ponesú za svoje činy zodpovednosť. Od druhej svetovej vojny lze pozorovať snahu o potrestanie jednotlivcov, ktorí porušujú nezáväznější normy medzinárodného práva. U štátov sa však stále

uplatňuje obyčejová norma stanovící jejich imunitu, a to i přes jednotlivé případy pokoušející se ji prolomit (srov. případ řešený Mezinárodním soudním dvorem ve věci Německo vs. Itálie, příklady z Jižní Koreji, Brazílie a Ukrajiny). Vede ale toto úsilí o pravdu a spravedlnost, v jehož důsledku je státům imunita odebrána, ke smíření? Jaký význam má pokání v podobě vynuceného odebrání imunity státu, není-li toto pokání dobrovolné? A může být stát, který se dovolává imunity i při závažném porušení kogentních norem mezinárodního práva, považován za aktéra schopného pokání a vstupu do procesu smíření? Platí teze „bez spravedlnosti není míru“ i v tomto kontextu? Příspěvek se věnuje uvedeným otázkám v kontextu mezinárodního práva i etických úvah a zvažuje, zda může být restorativní justice vhodným rámcem pro hledání rovnováhy mezi pravdou, spravedlností a smířením.

**Hroziaca vnútroizraelitská vojna a jej deeskalácia:
Motív vojny v Joz 22 v literárnom kontexte Knihy Jozue**
doc. SSDr. Blažej Štrba, PhD, RKCMF UK v Bratislave

Opis dobytia Jericha (Joz 6) sa formálne miestami približuje medzištátnemu ozbrojenému konfliktu, no rozprávanie výrazne potláča taktiku protivníka a presúva ťažisko na kultovo-teologickú rovinu: ako na počiatok nového stvorenia, v ktorom Pán prekonáva sily chaosu a ustanovuje poriadok (Stern 2020, s. 139–145). Výnimku z príkazu *cherem* predstavuje Rachab so svojou rodinou; ešte zásadnejšiu výnimku tvoria Gabaónčania, s ktorými Jozue uzatvára zmluvu a ktorých následne bráni proti medzištátnej koalícii (Joz 9–10). Po ukončení obsadenia a rozdelenia krajiny sa však objaví vnútorné ohrozenie: spor okolo oltára na východnom brehu Jordánu eskaluje do mobilizácie na vojnu (Joz 22,12), no končí zmierom a obnovenou jednotou (Joz 22,33). Štúdia analyzuje príčiny hroziacej vnútroizraelskej vojny v Joz 22 a mapuje jej lexikálne (pole vojny, horlivosti a zmluvy) a teologický rámec v porovnaní s ďalšími vojnovými epizódami Knihy Jozue (Joz 6; 9–10). Osobitná pozornosť sa venuje mechanizmom deeskalácie (delegácia vedená Pinchasom, vysvetľujúci diskurz, kategória „svedectva“ oltára) a ich funkcii pri transformácii potenciálneho násillia na obnovu zmluvnej solidarity.

***Ius in bello* a smrťiace autonómne zbraňové systémy.**

Etická dilema modernej vojenskej technológie

doc. ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD., RKCMF UK v Bratislave

Abstrakt: Smrťiace autonómne zbraňové systémy (LAWS) predstavujú jednu z najdiskutovanejších inovácií v oblasti modernej vojenskej technológie. Príspevok analyzuje definíciu a rozsah autonómie autonómnych zbraňových systémov, ako aj mieru ľudskej kontroly v rozhodovacom procese. Následne sa sústreďuje na etické dilemy, ktoré tieto systémy vyvolávajú – najmä v súvislosti so zásadami proporcionality, rozlišovania a ochranou civilistov podľa medzinárodného humanitárneho práva. Osobitná pozornosť sa venuje otázke nepredvídateľnosti správania umelej inteligencie, absencii morálnej zodpovednosti a riziku porušenia základných ľudských práv. Analýza je doplnená o prípadovú štúdiu izraelského systému *Lavender*, ktorý demonštruje praktické dôsledky algoritmického výberu cieľov. V závere sa navrhujú niektoré, najmä etické kritériá, ktoré by mali autonómne zbraňové systémy spĺňať – predovšetkým požiadavku zmysluplnej ľudskej kontroly, transparentnosti, predvídateľnosti a rešpektovania ľudskej dôstojnosti. Príspevok prispieva k diskusii o tom, či by mali byť predmetné autonómne zbraňové systémy povolené, regulované alebo úplne zakázané, a poukazuje na potrebu multidisciplinárneho prístupu pri posudzovaní budúceho využitia takýchto zbraňových systémov.

Appropriation and Subversion of Greek and Egyptian Religious Tenets in the Battle Description in Ezekiel's *Exagoge*

doc. Jozef Tiňo, PhD., TF TU v Bratislave

Abstract: The play *Exagoge* written by the author known as Ezekiel the Tragedian is one of the texts of the Jewish community in Ptolemaic Egypt that has been fragmentarily preserved to us only in quotations by later authors. *Exagoge* creatively presents the event of the Exodus to contemporary audiences and readers. In this paper I would like to argue

that Ezekiel, in describing the encounter between Israelites and the Egyptian army, deliberately uses images that have strong parallels in Egyptian and Greek mythology with the polemic purpose. In the Ancient Near East, this is a well-attested method of polemic against religious reverence for other deities. The Israelites were saved from the Egyptian army because it is YHWH who has the power attributed in Ptolemaic Egypt to the deities of Egypt and Greece.

(Prvky gréckej a egyptskej náboženskej doktríny v opise bitky v diele *Exagoge* od Ezechiela Tragéda: Hra *Exagoge* od autora známeho ako Ezechiel Tragéd je jedným z textov židovskej komunity v ptolemaiovskom Egypte, ktorý sa nám zachoval len fragmentárne v citáciách neskorších autorov. *Exagoge* kreatívne prezentuje udalosť exodu súčasnemu publiku a čitateľom. V tomto príspevku by som chcel argumentovať, že Ezechiel pri opise stretnutia Izraelitov s egyptskou armádou zámerne používa obrazy, ktoré majú silné paralely v egyptskej a gréckej mytológii, s polemickým zámerom. V starovekom Blízkom východe je to dobre zdokumentovaná metóda polemiky proti náboženskej úcte k iným božstvám. Izraeliti boli zachránení pred egyptskou armádou, pretože je to YHWH, kto má moc pripisovanú v ptolemaiovskom Egypte egyptským a gréckym božstvám).

**La “cultura della cura” come risposta alla “cultura dello scarto”
nell’ottica della de-escalation delle guerre e dei conflitti armati nel
magistero di Papa Francesco**

doc. ThLic. Krzysztof Trebski, PhD, TF TU v Bratislave

Abstract: Il contributo analizza il concetto di “cultura della cura” nel magistero di Papa Francesco come risposta teologico-antropologica alla “cultura dello scarto”, espressione paradigmatica delle derive economiche, sociali e morali della modernità globale. In continuità con la dottrina sociale della Chiesa, Papa Francesco elabora una visione integrale della vita umana fondata sul riconoscimento della sua dignità intrinseca e relazionale, orientata alla solidarietà, alla giustizia e allo sviluppo umano integrale. Tale prospettiva si contrappone alla logica della “cultura dello scarto”, che riduce la persona a mera funzione

utilitaristica, generando esclusione e violenza sistemica. L'analisi delle encicliche *Evangelii gaudium*, *Laudato si'* e *Fratelli tutti* mostra come il pontefice proponga la "cultura della cura" quale fondamento etico e spirituale per la de-escalation dei conflitti armati e per la costruzione di una pace duratura. Essa si configura come principio dinamico di trasformazione sociale e come orizzonte di fraternità universale, capace di coniugare la dimensione personale, comunitaria e geopolitica in una rinnovata "civiltà della cura".

(„Kultúra starostlivosti“ ako odpoveď na „kultúru vyradovania“ z hľadiska zmierňovania vojen a ozbrojených konfliktov v učení pápeža Františka: Príspevok analyzuje pojem „kultúra starostlivosti“ v učení pápeža Františka ako teologicko-antropologickú odpoveď na „kultúru odmietania“, paradigmatický výraz ekonomických, sociálnych a morálnych výstrelkov globálnej modernity. V nadväznosti na sociálnu náuku Cirkvi pápež František vypracoval integrálny pohľad na ľudský život založený na uznaní jeho vnútornej a vzťahovej dôstojnosti, orientovaný na solidaritu, spravodlivosť a integrálny ľudský rozvoj. Takýto pohľad je v protiklade s logikou „kultúry skartu, či vyradovania“, ktorá redukuje človeka na čisto utilitárnu funkciu a vedie k vylúčeniu a systémovému násiliu. Analýza encyklík *Evangelii gaudium*, *Laudato si'* a *Fratelli tutti* ukazuje, ako pápež navrhuje „kultúru starostlivosti“ ako etický a duchovný základ pre deeskaláciu ozbrojených konfliktov a budovanie trvalého mieru. Táto kultúra sa javí ako dynamický princíp sociálnej transformácie a ako horizont univerzálneho bratstva, schopný spojiť osobnú, komunitnú a geopolitickú dimenziu v obnovennej „civilizácii starostlivosti“).

The emergence of *jus belli* – a legal history overview

Dr. Harald Tripp, LL.M., Institut für Kirchenrecht und Religionsrecht,
Universität Wien

Abstrakt: An analysis of the sources of canon law and international law undoubtedly reveals the great importance of the themes developed in the Middle Ages by canon law and papal law, without neglecting the irreplaceable contribution of modern authors to the progressive

development of international humanitarian law within the modern and contemporary international legal system. To this end, the lecture will explore the perspectives of Gratian and the Decretum through to the first codifications of international humanitarian law, the Geneva Conventions, and attempt to provide a summary of the topic of war in Catholic theology.

(Vznik *Jus belli* – prehľad právnych dejín: Z analýzy zdrojov kánonického práva a medzinárodného práva jednoznačne vyplýva veľký význam tém, ktoré sa v stredoveku vyvinuli z kánonického práva a pápežského práva, bez toho, aby sa zanedbával nenahraditeľný prínos moderných autorov k postupnému vývoju humanitárneho medzinárodného práva v rámci moderného a súčasného systému medzinárodného práva. Na tento účel prednáška prehliadne pohľad Gratiana a Decretum až po prvé kodifikácie humanitárneho medzinárodného práva, Ženevské dohovory, a pokúsi sa poskytnúť súhrn na tému vojny v katolíckej teológii).

Paradigmatická zmena:

od fenoménu vojny k fenoménu pokoja

Doc. ThDr. Michal Vívoda, PhD., RKCMBF UK v Bratislave

Abstrakt: V príspevku sa autor zameria na špecifikovanie tých antropologických a morálnych predpokladov, prostredníctvom ktorých by sa dal účinne realizovať proces deeskalácie vojny. Pri spracovaní témy sa autor pokúsi aplikovať fenomenologický prístup, spôsobom ktorý integruje filozofické i teologické hľadisko, pričom vychádza z dvoch premís: 1. *Vojna predpokladá mier* a 2. *Pokoj predpokladá zápas*. Fenomenologicky sa dá pristupovať k vojne a pokoju z troch hľadísk. Prvé dve majú horizontálny charakter, tretí má vertikálny charakter. Z tzv. *statického hľadiska* sa vojna skúma monadicky („bodovo“) pri jej pomyslenom nečasovom priečnom reze (zámienky, príčiny, priebeh, ukončenie, dôsledky). Z tzv. *genetického hľadiska* vojna predstavuje *hraničný jav* dejinnej skúsenosti emergentného procesu ničenia života, ktorý prináša iba zdanlivý mier. Vojna stojí v radikálnom kontraste s pravým pokojom, ktorý predstavuje „*usporiadanú svornosť*“. Z tzv. *generatívneho hľadiska* sa vojna javí paradoxne ako miesto transcendencie, prostredníctvom ktorej je možné zachytiť život a jeho

vlastný duchovný zdroj, podstatne odlišný od vojny. Z tohto zdroja pramení skutočný pokoj, ktorý sa javí ako stále sa tvoriaci výsledok zložitého procesu duchovného zápasu. Je potrebné tento zdroj pravého života neustále odhaľovať a z neho mobilizovať duchovné sily prostredníctvom mravných čností, ktoré zabezpečia, aby sa správne realizoval pravý pokoj v duši a v ľudských spoločenstvách.

Prednášatelia

Ecc.za Mons. Alfonso V. Amarante, C.SS.R, Rettore Magnifico, Pontificia Università Lateranense (Vatikán)

Dr. Oleksandr Bazov, sudca, Charkov (Ukrajina)

prof. Dr. theol. Gloria Braunsteiner, PhD , TF TU v Bratislave

Mgr. Samuel Cibik, PhD., Ústav štátu a práva SAV v. v. i., Bratislava

prof. Peter Dubovský, PhD., Pontificio Istituto Biblico (Vatikán)

prof. ThDr. Pavol Farkaš, PhD., RKCMBF UK v Bratislave

doc. Oľga Gavendová, RKCMBF UK v Bratislave

doc. Mgr. Liudmyla Golovko, PhD., PraF UK v Bratislave

doc. Róbert Horka, PhD., RKCMBF UK v Bratislave

prof. Dr. phil. Emília Hrabovec, RKCMBF UK v Bratislave

doc. ThDr. Ing. Jozef Jančovič, PhD., dekan RKCMBF UK

SSDr. Ing. Martina Korytiaková, RKCMBF UK v Bratislave

doc. ThDr. Radoslav Lojan, PhD., MBA, TF KU v Ružomberku

Mgr. Filip Majdán, doktorand RKCMBF UK v Bratislave

JUDr. Lukáš Mareček, PhD., PraF UK v Bratislave

prof. PhDr. Rastislav Nemec, PhD., PedF TU v Trnave

Antón M. Pazos, PhD. PhD., člen Pápežskej rady pre historické vedy (Španielsko)

doc. ThDr. Tibor Reimer, PhD, RKCMBF UK v Bratislave

prof. JUDr. Ján Svák, DrSc., PraF UK v Bratislave

prof. Dr. Inocent-Mária V. Szaniszló OP, *Angelicum* (Vatikán)

ThLic. Ing. Peter Šantavý, PhD., RKCMBF UK v Bratislave

Mgr. Eva Šmakalová, Ph.D., PraF MU v Brne a KTF KU v Prahe

doc. SSDr. Blažej Štrba, PhD, RKCMBF UK v Bratislave

doc. ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD., RKCMBF UK v Bratislave

doc. Jozef Tiňo, PhD., TF TU v Bratislave

Dr. Harald Tripp, LL.M., Universität Wien

doc. ThLic. Krzysztof Trebski, PhD, TF TU v Bratislave

doc. ThDr. Michal Vivoda, PhD., RKCMBF UK v Bratislave

Zostavil:

doc. ThDr. Ing. Jozef Jančovič, PhD.

Grafická úprava:

Ing. Tatiana Klapková

Vydala v roku 2025:

Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta

Univerzity Komenského v Bratislave,

Kapitulská 15

81101 Bratislava

www.frcth.uniba.sk

Počet kusov: 50+

Strán 44 - AH: 1,9

ISBN 978 – 80 – 69194 – 00 – 7

